PS 50/2026 **Budsjett- og økonomiplan 2027-2030 - med handlingsdel og budsjett for 2027**

Vedtak i Formannskapet - 09.11.2026:

Formannskapet vedtek med heimel i plan- og bygningslova §§ 11-1 og 11-4, samt kommunelova § 14-3 å leggje følgjande tilrådning ut til offentleg ettersyn:

Kommunestyret vedtek:

1. Forslag til budsjett for Hjartdal kommune vedtas slik det går fram av budsjettskjemaene

2. Skatt på inntekt og formue blir utlikna med dei maksimal-satsar Stortinget vedtek

3. For skatteåret 2027 blir det skrive ut uendra eigedomskatt frå 2027 på alle faste eigedomar i kommunen, jfr. eigedomsskattelova (esktl.) §§ 2 og 3 a)

- Den generelle skattesatsen som skal gjelde for skattepliktige eigedomar blir sett til 7,0 promille, jfr. esktl. §11 første ledd.

- Skattesats for eigedomar med sjølvstendig bueining og fritidsbustader blir sett til 3,25 promille, jfr. esktl. § 11 første ledd - Differensiert skattesats for ubygde tomter blir sett til 1,0 promille, jfr. esktl. § 12 b)

- Det blir gjeve fritak for eigedomar tilhøyrande stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten, jfr. esktl. § 7 a), sjå eigen sak

- Det blir gjeve fritak i 5 år for nyoppførte bustader, jfr. esktl. § 7 c)

- Eigedomskatten skal som hovudregel betalast i fire terminar, jfr esktl. § 25

4. Låneopptak kr 7.097.000 i samsvar med finansreglement og investeringar i økonomiplan fordelt på kr 8.810.000. Lån blir nedbetalt i tråd med kommunelova § 14-18, minste lovelege avdrag 4

5. Gebyr, og betalingssatsar vedtas slik dei foreligg - sjå Gebyrliste

6. Mål om 100% dekning på sjølvkostområdene

7. Budsjettåret 2027:

I 2027 består kommunen si insentivordning av følgjande element:

• Tilknytingsgebyret for hytter i Kovstulheia–Russmarken blir fastsett til:

  - kr 21 000 ekskl. mva. for vatn
  - kr 41 500 ekskl. mva. for avløp

• Differansen mellom standard tilknytingsgebyr (i 2026), kr 83 130 for vatn og kr 166 261 for avløp (beløpa er ekskl. mva.), blir finansiert ved bruk av frie midlar. Gitt 90 tilkoplingar i 2027 blir kommunen sin eigenandel kr 5 611 000 for vatn og kr 11 222 000 for avløp, tilsaman kr 16 833 000. Bruken av frie midlar er innarbeidd i budsjettet.

• I 2027 blir årsgebyra for vatn og avløp i fjellområdet fastsette til:

- o standard fastpris for vatn: kr 10 370 ekskl. mva.
- o standard variabel pris for vatn: kr 33,60 ekskl. mva. per m³
- o standard fastpris for avløp: kr 8 354 ekskl. mva.
- o standard variabel pris for avløp: kr 25,33 ekskl. mva. per m³

Økonomiplan 2028–2030:

• I 2028 blir tilknytingsgebyret for hytter i Kovstulheia–Russmarken fastsett til: o kr 41 500 ekskl. mva. for vatn o kr 83 000 ekskl. mva. for avløp

• Differansen mellom standard tilknytingsgebyr (i 2026), kr 83 130 for vatn og kr 166 261 for avløp (beløp ekskl. mva.), blir finansiert ved bruk av frie midlar. Gitt 75 tilkoplingar i 2028 blir kommunen sin eigenandel kr 3 117 000 for vatn og kr 6 234 000 tilsaman 9 351 000 for avløp. Beløpa er innarbeidde i økonomiplanen for 2028.

• I 2028 blir hytteeigarar som ønskjer tilkopling, prioriterte i kommunen si byggjesaksbehandling, og kommunen vil, på same måte som i 2027, gje tilsvarande rabatt på gjeldande gebyr i byggjesaksbehandlinga.

• I perioden 2028–2030 blir det lagt til grunn at årsgebyra for vatn og avløp i fjellområdet skal vere uendra frå 2027. Det må likevel fattast vedtak om årsgebyr i budsjettet for kvart enkelt år, i tråd med reglane i kommunelova.

• Frå 2029 blir tilknytingsgebyra endra til:

- o kr 83 000 ekskl. mva. for vatn
- o kr 166 200 ekskl. mva. for avløp

Alle føresetnader knytta til innføring av ei insentivordning for åra 2027 og 2028 er innarbeidde i sjølvkostberekningane, årsbudsjettet for 2027 og økonomiplanen for 2028 2030.

Dersom talet på tilkoplingar ikkje blir som forventa, vil kommunedirektøren kome tilbake med eiga sak om konsekvensane av manglande tilkoplingar.

8. I høyringsforslag hovudplan vatn og avløp er det i 2027 føreslått gratis behandling av byggesøknad for tilbygg/påbygg/anneks for tilrettelegging av hytte for tilkopling til vatn og avløp, samt 50% rabatt på behandling av byggesøknad for ny hytte innafor reinsedistrikt Kovstulheia-Russmarken. I tillegg er det føreslått gratis behandling av reguleringsendring for fortetting med nye tomter langs kommunal vass- og avløpsleidning. Desse insentiva er rekna til å utgjere til saman kr 500.000

9. Måltall for planperioden er satt til eit netto driftsresultat på 2%, eit disposisjonsfond på 20% og ei lånegjeld på 140%, målt mot kommunen sine brutto inntekter. Dette er i tråd med Kommunestyret sine vedtak/ signaler

10. Kontrollutvalet får ei budsjettramme på kr 306.000 til sitt arbeid med tilsyn og kontroll i 2027

11. Hjartdal sokneråd får eit driftstilskot på kr 3.083.000 for 2027, og eit investeringstilskot til garasje/ lagringslokaler kr 200.000 i 2027

Hjartdal arbeiderparti støtter kommunedirektørens sitt forslag med

følgende endringsforslag og nye forslag:

1. Vi legger inn tiltaket «**Gratis SFO**».

Kostnad 2027: 140.000,-

Kostnad 2028 – 2030: 350.000,- pr år

2. Vi legger inn tiltaket «**Oppgradering skulekjøkkenet ved Sauland skule**»

Økonomisk effekt i investeringsbudsjettet: 50.000,-

3. Tiltaket «**Utbygging Hågån**» gjennomføres ikke i tråd med

kommunedirektørens forslag i 2027.

Et mer gjennomarbeidet forslag kan legges frem for politisk

behandling i budsjettbehandling 2028.

Økonomisk effekt i investeringsbudsjettet 2027: 1.000.000,-

4. Tiltaket «**Garasje for gravemaskin – kyrkja**» gjennomføres ikke

med begrunnelse i svært anstrengt kommuneøkonomi.

Innsparing i investering 2027: 200.000,-

5. «**Salg av kommunale eiendom**»

1. Dalen-eiendommen

a) Låven på «Dalen eiendommen» selges til Hjartdal gammel

teknisk forening for en symbolsk sum (1 kr.)
b) Hyttefeltet tilhørende eiendommen selges så snart arealformålet er tilbakeført til LNF.
c) Laftekasse og bur på eiendommen selges
d) Resterende areal øst for låven reguleres til 2 – 3 tomter
e) Resten av eiendommen selges i tråd med tidligere kommunestyrevedtak

2. Saulandsvegen 530 selges

3. Staurhaugen selges etter hogst

4. «Hagen-eiendommen»
a) Jordet selges så fort arealet er fraskilt.
b) hytte i skogeiendommen selges
c) Skogeiendommen selges etter et eventuelt økonomisk oppgjør i forbindelse med vern av skogen.

5. Kommunedirektøren får mandat til å vurdere om det finnes andre kommunale bygg som kan selges.

Økonomi i dette tiltaket er vanskelig å forutsi. Men, det forutsetter at alle inntekter går inn i investeringsbudsjettet eller til nedbetaling av lån.

6. «**ENØK-tiltak kommunale formålsbygg 2**»
Administrasjonen får i oppdrag i å utrede etablering av solcellepaneler på de mest relevante kommunale formålsbygg. Vurderingen bør inneholde etablering av solcellepanel og batterier som kan fordele bruken av strømmen best mulig.

Begge tiltak (ENØK-tiltak i kommunale formålsbygg 1 & 2» vil

trolig kunne få Enovastøtte til forprosjektet for energieffektivisering og til investering.

Økonomi i prosjektet:
Vi har foreløpig ikke konkrete tall. Det må administrasjonen innhente. Når dette foreligger kan det fremlegges en budsjettjusteringssak der kommunestyret tar stilling til hvor raskt tiltaket skal gjennomføres. Administrasjonen vurderer selv om de to tiltakene skal kjøres som en eller to prosesser.

Erfaringstall fra bransjen antyder en nedbetalingstid på mellom 3 og 6 år med dagens strømpriser.

I tillegg vil man spare utgifter på nettleie når energien fra solcelle- og batterianlegget brukes på egne bygg.

Det finnes også muligheter for å selge egenprodusert strøm tilbake til kraftleverandøren.

7. «**Inngåelse av fastprisavtaler på strøm**».
Formannskapet ber administrasjonen, så raskt som mulig, gå i dialog med vår energileverandør for å fremforhandle en fastprisavtale på strøm. Endelig, administrativt, valg avgjøres av hvilke avtaler man klarer å fremforhandle.

8. De økonomiske konsekvensene av overnevnte tiltak innarbeides i budsjettet og finansieres av mer / mindreforbruk av disposisjonsfondet.

Behandling i Formannskapet - 09.11.2026 :

AP,SP og KRF la fram eigne endrings-/tilleggsforslag til kommunedirektøren sitt forslag til budsjett og økonomiplan 2027-2030, med årsbudsjett 2027.

SP sitt endrings-/ tilleggsforslag er som følgjer:

Vil ta ut punktet med å privatisere kommunale vegar.

Vil fortsette med gratis SFO.

Løyve 100 tusen til forprosjekt utbygging Hågån.

Korleis vil dette påvirke budsjett for 2027 og økonomiplan for 2028 til 2030?

Me har også inne eit punkt med gjennomgang av interkommunale avtaler og medlemskap for å sjå på innsparingar.

Til slutt må me berre uttrykke eit stort sakn til excel arket me har hatt tidlegare. For amatørar som ikkje sit med eit slik program eller budsjett til vanleg er det vanskeleg å få ein god oversikt over endringar me ynskjer å gjera.

POLITISK TILTAKSSKJEMA - ØKONOMIPLAN 2027-2030

KOMMUNALE VEGAR			
2027	**2028**	**2029**	**2030**
(inv/drift i 1000 kr)			
Beskriving av tiltak: I Kommunedirektøren sitt forslag til budsjett ligg det eit punkt om å endre kommunale vegar til private. Slik det ligg føre i forslaget vil det frå 2028 vera ei besparing for kommunen på 800 tusen i året. For oss i senterpartiet er det vanskeleg å støtte eit forslag om å privatisere kommunale vegar. Me vil difor ta det ut av budsjettet og økonomiplanen.			
Målsetting for tiltaket: Brukarar av dei kommunale vegane skal føle seg trygge på at ansvaret ligg på kommunen, både når det gjeld vintervedlikehald og sommarvedlikehald.			
Økonomi: Me ser at kommunen er i ein krevjande økonomisk situasjon, men at den må løysast på ein annan måte enn å privatisere kommunale vegar som er eit av ansvarsområda for kommunane.			
Ynskja framdrift innafor økonomiplanperioden:			
Evt noko om ynskja prosess for gjennomføring av tiltaket:			

BETALT SFO			
2027	**2028**	**2029**	**2030**
(inv/drift i 1000 kr)			
Beskriving av tiltak: Det ligg inne eit tiltak i budsjettet for 2027 på betalt SFO frå skuleåret 2027-2028 og fram til 2030 i økonomiplanen. Gjennom det som kjem fram frå oppvekst der om lag 90% av elevane i 1.-4.klasse nyttar dette tilbodet, vil det vera feil å endre på det no. Kommunen har eit spesielt ansvar for å trygge oppvekstvilkåra for barn og unge. Med gode og trygge rammer for elevane på småtrinnet er dette eit godt bidrag. Det utjamnar også den økonomiske situasjonen for barnefamiliar i kommunen. Senterpartiet ynskjer difor framleis gratis SFO.			

Målsetting for tiltaket: Eit SFO tilbod til alle på 1.-4.klasse i den kommunale skulen i kommunen. Og der den økonomiske situasjonen i heimane ikkje er styrande for og eleven kan gå på SFO eller ei.
Økonomi: Kostnaden slik den ligg føre frå Kommunedirektøren er 350 tusen i året. Dette vil kunne endre seg i perioden økonomiplanen gjeld for pga politiske signal om ein SFO som er ein tettare del av skuledagen, men dette er framleis usikkert.
Ynskja framdrift innafor økonomiplanperioden:
Evt noko om ynskja prosess for gjennomføring av tiltaket:

UTBYGGING HÅGÅN			
2027	**2028**	**2029**	**2030**
(inv/drift i 1000 kr) 100			
Beskriving av tiltak: Det er signalisert behov for fleire tilrettelagte bustadar i Hågån. Betre fellesareal for tilsette og disponering av området. For å starte arbeidet med å kartlegge og utarbeide ein plan for prosjektet vil me legge inn 100 tusen til det i 2027. Det er 900 tusen mindre enn forslaget til Kommunedirektøren.			
Målsetting for tiltaket: Gje innbyggarar i kommunen som treng tilrettelagt husvær gode og funksjonelle leilegheitar og tilsette eit arbeidsmiljø dei har krav på.			
Økonomi: 100 tusen i 2027 til forprosjekt.			
Ynskja framdrift innafor økonomiplanperioden: Me legg ikkje inn noko i økonomiplanen no, men avventar til det ligg meir konkrete planar for prosjektet og lengda på det.			
Evt noko om ynskja prosess for gjennomføring av tiltaket:			

INTERKOMMUNALE AVTALER/MEDLEMSKAP			
2027	**2028**	**2029**	**2030**
(inv/drift i 1000 kr)			
Beskriving av tiltak: Hjartdal er ein liten kommune som er heilt avhengig av å samarbeide med andre kommunar for å klare alle lovpålagte oppgåver dei har ansvar for. Det må kommunen halde fram med. Likevel ynskje Senterpartiet at administrasjonen går gjennom avtalene for å vurdere om det kan vera stader å spare inn eller avslutte samarbeid på. Det same gjeld ulike medlemskap. Kan det vera medlemskap som ikkje lenger er aktuelle?			
Målsetting for tiltaket: Kunne vurdere ulike avtaler og medlemskap opp mot kostnad og behov med tanke på innsparing.			
Økonomi:			
Ynskja framdrift innafor økonomiplanperioden:			

Bruke 2027 til gjennomgang, legge inn eventuelle innsparingar frå 2028 – 29.
Evt noko om ynskja prosess for gjennomføring av tiltaket:

KRF sitt endrings-/ tilleggsforslag er som følgjer:

Ta vekk ENØK-tiltak Omsorgssenter, men opprettholde kommunehuset

Hågån: 50.000.- til prosjektering, deretter komme tilbake til kommunestyret med ny sak

Innsparing 300.000.- barnehager skal ikke bety å legge ned noen barnehager.

Selge Staurhaugen til høystbydene, ikke utføre hogst

Selge Hagengården til høystbydende, ta med heftelse av oppgjør i grunnboka-kommunen skal ha oppgjøret for fredning

Sørge for en bedre måte å kunne

levere en økonomiplan til neste pr- å levere på et ark uten å vite hvordan kostnader fordeler seg utover perioden er ikke bra nok.

AP sitt endrings-/ tilleggsforslag:

Forslag til formannskapets behandling av budsjett og

økonomiplan 2026-2029

Hjartdal arbeiderparti støtter kommunedirektørens sitt forslag med

følgende endringsforslag og nye forslag:

1. Vi legger inn tiltaket «**Gratis SFO**».

Kostnad 2027: 140.000,-

Kostnad 2028 – 2030: 350.000,- pr år

2. Vi legger inn tiltaket «**Oppgradering skulekjøkkenet ved Sauland**

skule»

Økonomisk effekt i investeringsbudsjettet: 50.000,-

3. Tiltaket «**Utbygging Hågån**» gjennomføres ikke i tråd med

kommunedirektørens forslag i 2027.

Et mer gjennomarbeidet forslag kan legges frem for politisk

behandling i budsjettbehandling 2028.

Økonomisk effekt i investeringsbudsjettet 2027: 1.000.000,-

4. Tiltaket «**Garasje for gravemaskin – kyrkja**» gjennomføres ikke med begrunnelse i svært anstrengt kommuneøkonomi.

Innsparing i investering 2027: 200.000,-

5. «**Salg av kommunale eiendom**»

1. Dalen-eiendommen

a) Låven på «Dalen eiendommen» selges til Hjartdal gammel teknisk forening for en symbolsk sum (1 kr.)

b) Hyttefeltet tilhørende eiendommen selges så snart arealformålet er tilbakeført til LNF.

c) Laftekasse og bur på eiendommen selges

d) Resterende areal øst for låven reguleres til 2 – 3 tomter

e) Resten av eiendommen selges i tråd med tidligere kommunestyrevedtak

2. Saulandsvegen 530 selges

3. Staurhaugen selges etter hogst

4. «Hagen-eiendommen»

a) Jordet selges så fort arealet er fraskilt.

b) hytte i skogeiendommen selges

c) Skogeiendommen selges etter et eventuelt økonomisk oppgjør i forbindelse med vern av skogen.

5. Kommunedirektøren får mandat til å vurdere om det finnes andre kommunale bygg som kan selges.

Økonomi i dette tiltaket er vanskelig å forutsi. Men, det forutsetter at alle inntekter går inn i investeringsbudsjettet eller til nedbetaling av lån.

6. «**ENØK-tiltak kommunale formålsbygg 2**»
Administrasjonen får i oppdrag i å utrede etablering av solcellepaneler på de mest relevante kommunale formålsbygg. Vurderingen bør inneholde etablering av solcellepanel og batterier som kan fordele bruken av strømmen best mulig.

Begge tiltak (ENØK-tiltak i kommunale formålsbygg 1 & 2» vil trolig kunne få Enovastøtte til forprosjektet for energieffektivisering og til investering.

Økonomi i prosjektet:
Vi har foreløpig ikke konkrete tall. Det må administrasjonen innhente. Når dette foreligger kan det fremlegges en budsjettjusteringssak der kommunestyret tar stilling til hvor raskt tiltaket skal gjennomføres. Administrasjonen vurderer selv om de to tiltakene skal kjøres som en eller to prosesser.

Erfaringstall fra bransjen antyder en nedbetalingstid på mellom 3 og 6 år med dagens strømpriser.

I tillegg vil man spare utgifter på nettleie når energien fra solcelle- og batterianlegget brukes på egne bygg.

Det finnes også muligheter for å selge egenprodusert strøm tilbake til kraftleverandøren.

7. «**Inngåelse av fastprisavtaler på strøm**».
Formannskapet ber administrasjonen, så raskt som mulig, gå i dialog med vår energileverandør for å fremforhandle en fastprisavtale på strøm. Endelig, administrativt, valg avgjøres av hvilke avtaler man klarer å fremforhandle.

8. De økonomiske konsekvensene av overnevnte tiltak innarbeides i budsjettet og finansieres av mer / mindreforbruk av disposisjonsfondet.

Votering:

Kommunedirektøren sitt forslag med endringsforslag og nye forslag frå AP vedtas.

SP sitt forslag falt mot 1 stemme (Romtveit)

KRF sitt forslag falt mot 1 stemme (Hovde)

AP sitt forslag vedtatt med 3 stemmer (Odden, Sæther og Kleppen)